

STYLUS ÉS EGYSZERŰSÉG.

□ Kulturpalotát építettek valahol — olvasom — igaz magyar stylusban, mint az ujsághír mondja.

□ Stylus!, milyen örömet jelent e szó szivemnek, talán nem is képzelik.

□ Nem a legujabbkorú — úgynevezett — magyaros építkezési módról akarunk itt szólni, hanem azon meleg érzésnek kifejezést adni, amik a szép érzéket elfogják, mikor nálunk is nagy ritkán egy-egy építményt találunk, melynél az anyag összhangban van az alakkal s gondolatot vagy érzést igyekszik kifejezni, de mindenesetre a kellemesség érzését óhajtja kelteni.

□ Legyünk őszinték, ilyen építményekkel jó hazánkban csak nagy ritkán találkozunk, mert mi még mindig a régi jó vakolat stylusnál tartunk.

□ Lakni akarsz, bérházat akarsz, ennél egyszerűbb dolog a földkerekségen sincsen! Nem kell hozzá egyéb csak több-kevesebb pénz, egy vidéki pallér, pár téglá és vakolat, de sok, sok vakolat.

□ Így a ház rövidesen készen áll, s mint mondják kielégíti a jelenkor összes, s legmagasabb igényeit — nálunk! Ha még hozzá esetleg művészi intenciók is érvényesülni óhajtanak az épületen, ez szintén igen könnyen kielégíthető. Az a pár stylizált akantuszlevél, meanderszalag, amit kipróbált pallérunk (vizsgálásával emeletes épületekre is) már a nagytemplomra, törvényszéki palotára, postapalotára, főispáni lakra, az összes, a legmagasabb igényeket is kielégítő bérpalotákra kivétel nélkül applikált, még mindig kapható, még mindig rendelkezésre áll, ma ép úgy mint holnap, vagy esetleg száz év múlva.

□ Így támadnak azután vidéki városainkban utcák, városrészek; sehol egy gondolat, egy érzés, harmonikus megértés, hanem helyette habarcs és vakolat, pár kopott meander, esetleg még hozzá túlhalmozott disze az izléstelenségnek, vagy ha jobban tetszik, süritet izléstelensége a diszesnek.

□ Bármerre utazgatok széles szép Magyarországon,

nem találom meg a kívánt, óhajtott, valóban a kor megkövetelte haladást.

□ Pedig igazi építő művészeink bőven volnának, kik a szépet az alkalmatossal, gondolatlanul, egyesíteni tudnának; keresete azonban a művészi egyszerűségnek nálunk sehol sincsen. (Ez utóbbiról nemzetgazdasági értekezést lehetne írni, hogy — miért?)

□ Így azután művészeink vagy közénk szürkülnek, s a mi már megszokott vakolat stylusunk rabjává válnak, hogy megélhessenek, vagy ha a körülményekkel megalkudni nem tudnak, vándorbotot ragadnak, s mennek oda, ahol megértik őket.

□ Nem kell messze menniök.

□ A monarchia határán túl már tárt karokkal fogadják őket. Itt már szeretnek az emberek szépen, kényelmesen és ennek dacára stylszerűen lakni.

□ Azt hinnők csupa nagyúr s gazdag ember lakik a kertnegyed palotácskáiban (a mi szemünkben), pedig itten épen olyan szürke, vagy kevésbé szürke hivatalnok s lateiner népet találunk, mint jó magunknál, semmivel sem több jövedelemmel.

□ A kertes villák, a területek s térfogatok széleskörű kihasználásával építvük, s igen sok csint tüntetnek fel az ő nemes egyszerűségükben, összhangjukban, azáltal is, hogy minden felesleges cifraságot kerülnek, nehogy másnak lássanak, mint a mik, s a minek látszani óhajtanak.

□ A bérpaloták a kereskedelmi negyedben szintén igen sok gyakorlati érzék szemmel tartásával épültek.

□ Az említett két típus egyikétől sem sajnálták a sima nemes hatást keltő kőlapokat, megtakarítván ennek árán a nálunk szokásos léha diszt, használhatatlan erkélyt, kupolákat, elmaradhatatlan cseréptornyot, aminek a tetejében bádog kakas hirdeti az izléstelenség diadalát.

□ □

□ Dr. Mayer, kedves ismerősöm.

- X. Y. barátom s utitársam, ismerkedünk össze a nem is nagyon mondható német város egyik utcáján.
- S míg utitársam alig cserélte ki Dr. Mayer orvossal a szokásos bemutatási formulákat, már a szívesen invitáló porosz dolgozószobájában ültünk.
- Kényelmes, alapos butorok, hol a leülés nem életveszedelem s nyaktekeredés; a mellette levő elfogadószobában selyem áthuzatok, s mindenek felett fény, világosság, széles ablak s meleg.
- Rövid beszélgetés után távozunk. Dr. Mayer még a szép kilátást óhajtja megmutatni, ami hálószobájából nyílik.
- Igen büszkén mutogatja s magyarázza a Szt. Mihály-hegy természeti szépségeit.
- Nos, ennél különbet mi már sokat láttunk, de nem mulaszthatom el az alkalmat, hogy egy őrzetlen pillanatban lopva körül ne nézzek ismerősünk hálólhelyiségében. A még elég korai délelőtti óra dacára mindenütt már a legnagyobb rend.
- S mindenütt styl. Egyszerű puhafabutorok fehérre fényezve, pár diskrét aranyával. Rozsdaszínű kárpitok. Az egész helyiségen nyugalom s összhang ömlik el. Szinte jól esne még a harmonikus benyomású szobában időznünk, de lassan mi is indulunk, hogy kényelmes sétával vonatunkat még elérjük.
- A kapuban szíves búcsú, s hallgatva lépegetünk az állomás felé.
- Önkénytelenül is mindketten azt számítgatjuk, hogy mennyi jövedelme lehet ennek a Dr. Mayernek,
- hogy ennyi kényelmet s előkelő összhangot engedhet meg magának?!
- Pedig én határozottan tudom, hogy semmivel se több, mint otthon egy-egy közepes jövedelmű gyakorló orvosnak.
- Mind-e gondolatok komplikálására, útközben ismét szerencsénk van a kedves ismerőshöz, de most kivételesen saját 14/16 HP. gépén robog a vasuti állomásra.
- Épen jókor érkezünk mi is oda, hogy doktorunk még búcsút inthessen nekünk a kirobogó vonatja egy — Uram segíts — harmadosztályú kocsiablakából!
- És smét alkalmunk nyílik önkényten a mérlegetésre: kényelem, harmonia, egyszerűség, semmi álszemérem és styl oly közel egymáshoz s ennek dacára nem másnak látszani akarás, mint ami.
- Tudom, hogy nálunk kinevetnék német ismerősömet: „mert ha autót tartok nem utazom, csak első osztályon, s ha egyiket sem teszem, akkor ezen a pénzen legalább is egy előkelő kaszinó tagja vagyok, s baccarázom, mintha koronajavakra támaszkodhatnám“!
- És Dr. Mayer mégis csak spiszter, fogják nálunk megállapítani végérvényesen!
- Bárcsak már mi is odajutottunk volna, hogy lateiner osztályunk úri szokásainak s életmódjának volna valami reális alapja, s akkor könnyen viselnők a címet: spiszter.

REGÉCZY-NAGY BÉLA

